

Stefan Sokołowski

PROGRAMOWANIE OBIEKTOWE II

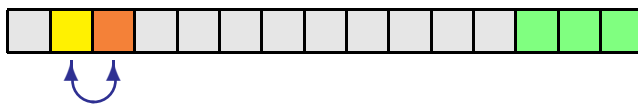
wykład 13

Inst. Informatyki Stosowanej, ANS
Elbląg, 2024/2025

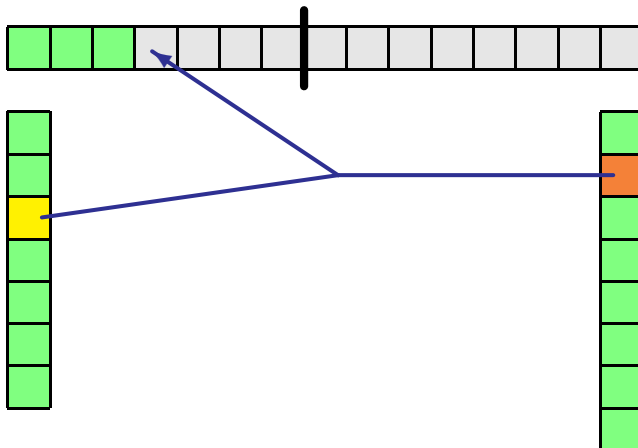
Wykład 13, str. 1

O szybsze sortowanie

Sortowanie bąbelkowe — **BubbleSort**:

Sortowanie przez scalanie — **MergeSort**:

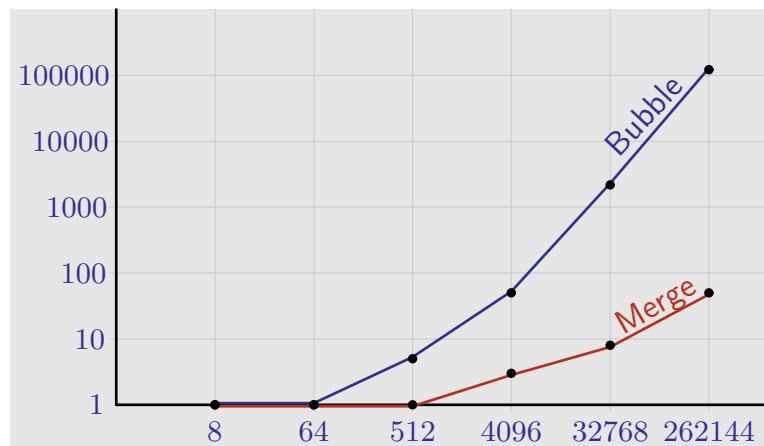

podzielić tablicę na połowy
posortować obie połowy
połączyć przez wybieranie
mniejszego

O szybsze sortowanie

Porównanie czasów sortowania:

	wielkość sortowanej tablicy					
	$8^1 = 8$	$8^2 = 64$	$8^3 = 512$	$8^4 = 4096$	$8^5 = 32\,768$	$8^6 = 262\,144$
Bubble	1 ms	1 ms	5 ms	50 ms	1729 ms	122 410 ms
Merge	1 ms	1 ms	1 ms	3 ms	8 ms	50 ms

O szybsze sortowanie

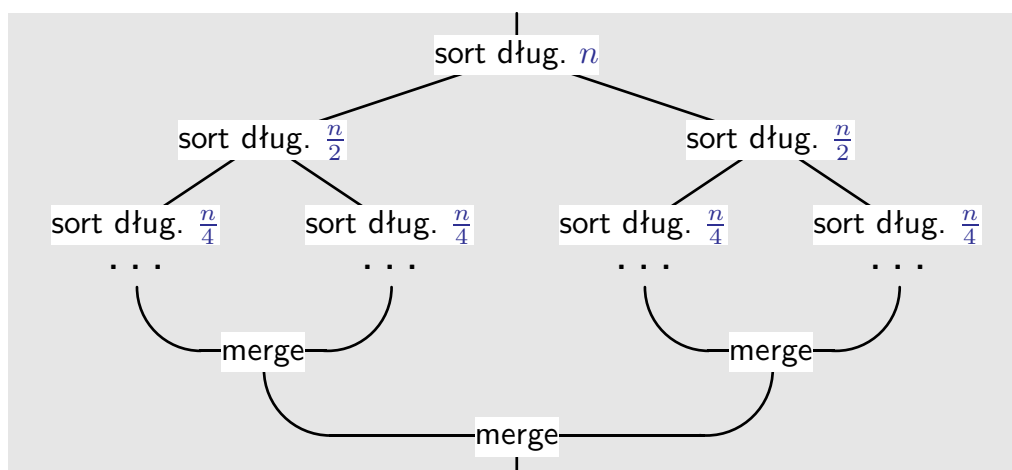
MergeSort jest *znacznie* szybszy niż BubbleSort.

A czy może być jeszcze szybszy?

podzielić tablicę na połowy
posortować obie połowy
połączyć przez wybieranie
mniejszego

nie ma zależności między połowami
można sortować **równocześnie**

Rozbić na współbieżne wątki...

O szybsze sortowanie

```
void sort(tablicę) {
    podziel tablicę na lewą i prawą;
    sort(podtablicę lewą);
    sort(podtablicę prawą);
    merge(lewą i prawą);
}
```



```
void run() {
    podziel tablicę na lewą i prawą;
    Thread t1 = new Thread(new Sort(lewą));
    Thread t2 = new Thread(new Sort(prawą));
    t1.start(); t2.start();
    t1.join(); t2.join();
    merge(lewą i prawą);
}
```

Gdyby komputer miał bardzo dużo procesorów (rdzeni), to takie sortowanie powinno być *znacznie* szybsze niż **MergeSort**. Ale nie ma i czasy wychodzą gorsze.

„Symulowany czas” — z poprawką na tą współbieżność — wychodzi lepszy.

ŚPIEW PRZYSZŁOŚCI...

Na razie...

Najbardziej oszczędne sortowanie przez porównania n elementów wymaga ok. $n \cdot \log(n)$ porównań; więc przy przetwarzaniu **jednobieżnym** czas sortowania **nie może być niższy** niż $O(n \cdot \log(n))$.

Ale jeśli dysponujemy nieograniczonym przetwarzaniem **współbieżnym** i możemy dokonywać wielu porównań na raz, to wystarczy czas $O(\log(n))$, czyli znacznie mniej.

zysk na czasie
wynikający ze
współbieżności

przeciwko

strata czasu na
organizację wątków
dla współbieżności

Na razie na moim komputerze wygrywa strata czasu.
Czekam na bardziej współbieżne komputery...

Wyrywanie sobie drukarki z rąk

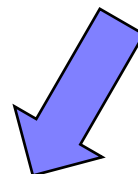
`iis.ans-elblag.pl/~stefan/Dydaktyka/Prog0biII/Prog13/W1_Druk.java`

Wątek 0 drukuje:

Ileż scen i obrazow z samej gry oblokow!
Bo kazda chmura inna: na przyklad jesienna

Wątek 1 drukuje:

Chmury nad nami rozpal w lune,
uderz nam w serca złotym dzwonem,
otworz nam Polske, jak piorunem

Cały wydruk:

ChmuryIleż scen i obrazow z nad nami samej gry oblo rozpal w lkow!
Bo kazda chmura inna: na przyklad june,
uderz nam w seresieca złotym dzwonem,
otworz nam Polske, jak pnaioru
nem

Urządzenie zewnętrzne (np. drukarka) wymaga **ochrony dostępu**.

Jak synchronizować dostęp do drukarki?

```
class Zamek {} ← klasa „pusta”

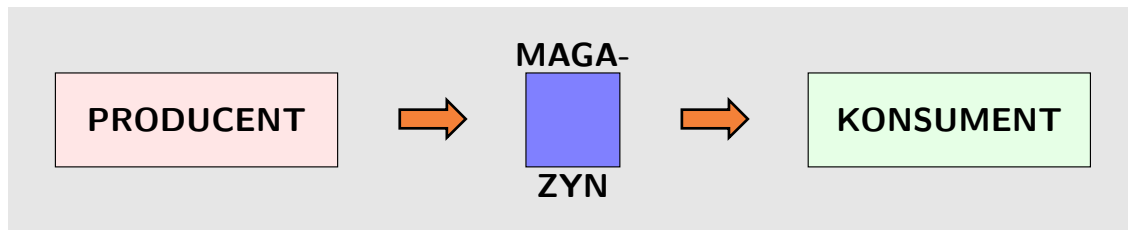
class Drukowanie implements Runnable {
    private String doWydruku;

    public Drukowanie(String doWydruku) {
        this.doWydruku = doWydruku;
    }

    public void run() {
        synchronized(Main.zz) {
            for (int i=0; i<doWydruku.length(); i++)
                System.out.print(doWydruku.charAt(i));
            System.out.println();
        }
    }
}

class Main {
    public static Zamek zz = new Zamek(); ← obiekt zamykający dostęp
    . . . . .
}
```

Producent i konsument

PRODUCENT produkuje jakiś produkt, odkłada go do magazynu i natychmiast przystępuje do produkcji następnego produktu.

Współbieżnie działający **KONSUMENT** zabiera produkt z magazynu, konsumuje go i sięga po następny.

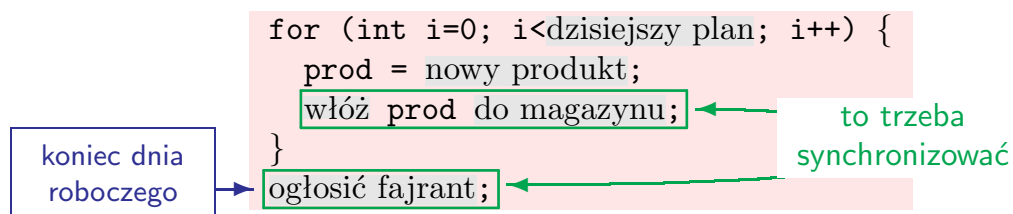
Jeśli producent jest szybszy od konsumenta, to liczba przedmiotów w magazynie rośnie.

Jeśli konsument jest szybszy od producenta, to musi czekać na pojawienie się w magazynie kolejnego przedmiotu.

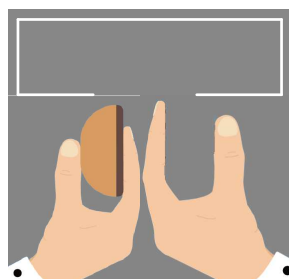
Jak zorganizować czekanie?

Producent i konsument

Producent

Wkładanie do magazynu musi być **synchronized**, bo w tej samej chwili konsument może chcieć wyjąć z magazynu.

Ogłoszenie fajrantu (końca dnia pracy) również musi być **synchronized**.

Producent i konsument

Konsument — czekanie aktywne (*Busy waiting*)

```
do {
    if (magazyn jest pusty) {
        nic nie rób;  jestNowy = false;
    } else {
        zabierz przedmiot z magazynu;  jestNowy = true;
    }
    if (jestNowy) skonsumuj;
} while (! (fajrant && magazyn jest pusty))
```

to trzeba
synchronizować

Dopóki magazyn jest pusty, ale nie ma fajrantu — pętla kręci się jałowo:

```
do {
    if (prawda) {
        nic nie rób;  jestNowy = false;
    }
} while (true);
```

Procesor jest zajęty bezużytecznie, a konsument przeszkadza producentowi, synchronizując dostęp do magazynu.

Producent i konsument

Aktywne czekanie,

czyli pętla z ciągłym badaniem dostępności przedmiotu, to nienajlepsze rozwiązanie.

Na szczęście istnieją **inne** narzędzia synchronizacji wątków.

Konsument powinien **biernie czekać** (nie zajmując mocy obliczeniowych) aż zostanie **powiadomiony** o dostępności przedmiotu.

Wątkowe przepisy drogowe

- ✓ `Thread.sleep(ms);` — *ten* wątek czeka `ms` milisekund
- ✓ `t.join();` — *ten* wątek czeka, aż `t` zakończy działanie
- ✓ `synchronized` — użyte na raz tylko przez jeden wątek
- `wait();` — *ten* wątek czeka na obudzenie
- `notify();` — budzi **jeden** (losowy) ze śpiących wątków
- `notifyAll();` — budzi **wszystkie** śpiące wątki

Producent i konsument

Czekanie bierne (*wait-notify*)

PRODUCENT:

```
for (int i=0; i<dzisiejszy plan; i++) {
    prod = nowy produkt;
    włoż prod do magazynu;
    obiekt.notify();
}
```

trzeba synchronizować

obudzić śpiący wątek

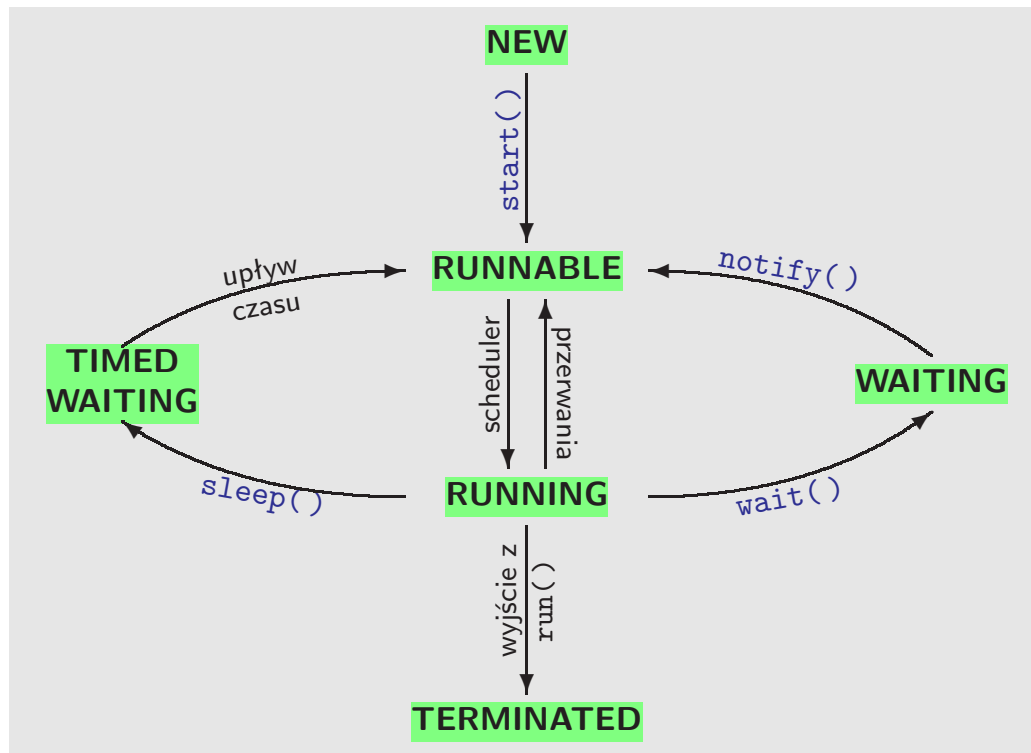
KONSUMENT:

```
do {
    if (magazyn jest pusty) {
        obiekt.wait(); nowy = false;
    } else {
        zabierz przedmiot z magazynu; nowy = true;
    }
    if (nowy) skonsumuj;
} while (! (fajrant && magazyn jest pusty))
```

zasnąć

trzeba synchronizować

Stany wątków

Stany wątków

- `Thread t = new Thread(new Wątek());`
— tworzy nowy wątek, jego stan jest **NEW**.
- `t.start();`
— uruchamia wątek, czyli zmienia jego stan na **RUNNABLE**. *Scheduler* (dyspozytor?) w systemie operacyjnym zmienia jego stan na **RUNNING**, kiedy wątek naprawdę działa. Co jakiś czas *scheduler* przerywa jego działanie (znowu stan **RUNNABLE**), żeby dać szansę innym wątkom.
- `obiekt.wait();`
— zawiesza wątek, czyli zmienia jego stan na **WAITING**. Wątek zwalnia procesor i jest uśpiony — biernie czeka na obudzenie związane z tym samym obiektem.

Stany wątków

- `obiekt.notify();` `obiekt.notifyAll();`
— budzenie wątku. `obiekt.notify()` budzi **losowo wybrany** wątek czekający na tym obiekcie; `obiekt.notifyAll()` budzi **wszystkie** wątki czekające na tym obiekcie. Obudzony wątek staje się **RUNNABLE**.
- `Thread.sleep(milis);`
— usypia wątek na określony czas (w milisekundach). Wątek przechodzi w stan **TIMED WAITING**. Po upływie tego czasu staje się **RUNNABLE**.
- koniec metody `run` wątku
(przez dojście do końca ciała, albo przez wykonanie `return;`)
— zakończenie wątku: stan **TERMINATED**.

wait-notify

Komendy

- uśpienia `....wait();`
- obudzenia `....notify();` i `....notifyAll();`

można wpisać poprawnie **tylko** do wnętrza bloku `synchronized`.

Nie można tego zrobić tam, gdzie jakiś inny wątek mógłby jednocześnie coś zmieniać. Wygląda to np. tak:

```
synchronized(this) {
    try { this.wait(); }
    catch (InterruptedException e) {}
}
```

Sygnał błędu — w czasie działania, wyjątek:

Exception in thread "...": java.lang.IllegalMonitorStateException